

Če je že kaj moral imeti od drugih ljudi, vrnil jim je to ali ono z isto stvarjo, katero si je izposodil ali pa sta z blagom menjala, tako da je dal kako drugo stvar jednake vrednosti. Tudi za davek ni potreboval denarja; dal je gosposki, kar jej je šlo, v blagu in ji opravljal to ali ono delo z lastnimi rokami. Torej se je razvilo gospodarstvo tako, da se je pridelalo za domače potrebe doma ter da se je porabilo prav malo denarja. Vsakdanja potreba je vodila in urejevala gospodarstveno delovanje kmetovo od zibel do groba in sicer po večini pravičnih zakonih in načelih krščanskih.

Tako gospodarstvo imenujemo dandanes zaradi njegovih naredb prav označevalno s pridevkom naravno gospodarstvo. Dolgo se je vzdržalo to gospodarstvo, ali v našem in prejšnjem stoletju začelo se je od vseh strani, na vse načine izpodrivati in žalibog ne brez uspeha. Skoraj do zadnje trohice se je že odpravilo, izpodrinilo. In kdo je vse to povzročil? Glavna krivda pripada razvijajočim se občilom, ki ne pripuščajo več, da bi bil kdo še v tako skritem kotu sam za-se, ki vežejo pojedinu ude človeške družbe tako uspešno, neprisljano, navidezno (blagodejno, da se jim ne more nikdo več ustavljati.

Le jedno naj tukaj omenimo, uporabo soparja, uporabo parne moči ali sile, ki je jedna pglavitnih točk novejšega, vsestransko razvitega prometa. Premog, ki dandanes pripravlja in razvija parno silo, in katerega še ne bode jutri zmanjkalo, kaj je bil premog v prejšnjih časih? Je-li kdo slutil, kakšno čudotvorno moč v sebi skriva? Gotovo nihče. Ta parna moč povspešuje dandanes neverjetno splošen, neomejen promet čez hribe in doline, po suhem in po vodi. Ali se ti zdi verjetno, da se iz osrednje Amerike prepelje dandanes cent žita v Evropo za nekaj krajcarjev več, kakor jeden goldinar, in da velja prevoznja jednega centa iz Laplatskih držav do nas komaj jeden goldinar in osemdeset krajcarjev? In vendar je to gola resnica. (Konec prih.)

Cerkvene zadeve.

Prelat Fran Kosar.

(Dalje.)

»Nikoli tudi nisem slišal — tako nadaljuje monsignore Jeran — da bi ga bil kak profesor posvaril ali mu kaj očital. Živo se spominjam, kakor bi danes bilo, zadnjega našega izpita pri profesorju Adolfu Fikerju. Ko je bil Kosar izprašan, reče mu ta profesor, veselo iznenađen po njegovih izvrstnih odgovorih: »Vi boste kinč vsacega stanu, za kateregakoli se odločite«. Kako so se te preroške besede izpolnjevale in izpolnile nad Kosarjem, znano je slehernemu, kdor pozna življenje duhovitega prelata.

Za Kosarja bila je resna nevarnost, da ga dolg čas ne pohujša, ker tako nadarjen dijak ima časa na razpolaganje. Toda Kosar je uvidel to nevarnost. Sv. Bonaventura ga je opozoril na nevarnost, rekši: »Kdor je delaven, njega skuša le eden hudobec, a lenuha brez števila dosti«. Rad je torej ustregel gospej Küstelnovi, ki ga je naprosila, da naj podučuje njenega sina; tudi laščine in francoščine se je marljivo poprijel. Spričevalo iz laškega jezika po očitni skušnji l. 1841. izpoveda, da je Kosar predavanja »jako pridno« obiskoval, a da se je jezika naučil »vrlo dobro«.

Kosarjevi cvetniki v modroslovskih študijah spremenijo popolnem svoj obraz. Tukaj ne izpisuje več rekov pesnikov in leposlovcev, nego zdaj nabira reke, in v njih in navis zlate besede sv. cerkvenih očetov.

Na vsaki strani njegovih cvetnikov se prepričamo, kako se je mladenič vnel za duhovski poklic in kako zvesto se je na-nj pripravljaj. Kakor cvetlica obrača svoje lepo lice proti solneu, tako je njegova sveta duša hrepnela po Bogu. »Moja duša žeja po Tebi«.

Predrzo bi pa bilo, blizati se svetišču brez poklica, in nikdo ne sme si polastiti duhovstva, razven če je poklican kakor Aron. Sem-li jaz poklican? To je vestnega Kosarja tako skrbelo, da je zapisal v svoj dnevnik: »Gospod, le katere si izbereš, smejo se ti blizati«. Zato pa zdihuje njegovo srce in prosí Boga: »Pokaži mi pot, po kateri naj hodim, ker k tebi povzdigujemo svojo dušo;« zato moli in pravi: »Gospod, — povej tako glasno, da ne bom nič več dvomil — kaj hočeš, da naj storim?«

O ko bi mogel zvedeti božjo voljo, hitro bi slušal ter rekel: »Glej tukaj sem, ker si me poklicall!« »Milost svetega Duha namreč počasnosti ne pozna.«

Trudi se svojo dušo bolj in bolj posvetiti ter tako utrditi svoj poklic. »Kdor je pravičen, bodi še pravičnejši, in kdor je svet, bodi še svetejši«. Da se torej ovaruje greha, premišljuje mladenič z mosko resnobo poslednje reči človeka. »Pri vseh svojih delih spominjaj se svojih poslednjih reči, in vekomaj ne boš grešil;« »pomisli, da smrtna odlašaj;« »dnevi človeka so kakor trava, kakor cvetlica na polju, tako on ocvete, veter potegne po njej, in ni je več, in ne pozna se več njeno mesto«.

Zlasti pa zvesto in z nekakim svetim strahom goji cvetlico diviške nedolžnosti, ker je, da nosimo toliki zaklad v prstenih posodah, in je torej treba velike pozornosti zalemu in prebrisanemu dijaku, da ta zaklad škode ne trpi, in ker je prepričan, da je le čistemu mladeniču prosta pot v svetišče: »Kdo pojde na Gospodovo goro? ali kdo naj stoji na svetem mestu? Kdor je nedolžnih rok in čistega srea, in kdor ne obrača svoje duše v nečimurno!«

Naj ga tudi svet vabi ter mu kaže vso svojo lepoto, naj mu zviti skušnjavec še tako lepo slika svoje kraljestvo, Kosar ne mara upogniti svojega kolena pred njim, in ga segurno zavrne, rekoč: »Poberi se sasan!« — »Kaj pomaga človeku, če pridobi celi svet, a škodo trpi na svoji duši!« — Mladí modroslovec je iskal kakor skušen modrijan biser, in ko ga najde, proda vse, kar ima, ter zapusti tudi svet, in se oklene z vso ljubeznijo mladostnega srca svojega poklica.

V tej vojski pa zaupa mladi naš junak najbolj na varstvo božje Matere Marije ter je uverjen, da ž njeno pomočjo prav gotovo zmaga. »Jaz upam, tako govori sv. Janezem Berchmans, da svoj poklic dosežem ter mu ostanem zvest, ker si ti, o Devica in Mati Marija, varhinja mojega potovanja, mojega zdravja in šolskih mojih let.«

Vse to pa, kar smo tukaj navedli, je le pičla izbira iz bogatih njegovih letnikov, a že to, kar smo tukaj posneli, glasno priča, kakovega duha bil je dijak Kosar.

Pogreb č. g. župnika Bl. Rotnika.

Vkljub slabemu vremenu in vkljub neugodnemu dnevu (v soboto, na god sv. Mihaela) se je vendar zbralo 18 č. g. duhovnikov, ki so rajnemu gospodu Blažu Rotniku skazali zadnjo čast. Preč. gospod Karol Gajšek, častni kanonik z Dobrne, so kot dekan novocerkovske dekanije vodili prevod in spregovorili raz leco kratko, pa do srca segajočo nagrobno. Naslikali so nam pokojnega gosp. Blaža kot moža po volji božji,

ki je nad 50 let bolehal, a vse britke bolečine prenašal ves udan v voljo božjo. O ranjku se sme reči, da je polovico svojega duhovskega življenja — premolil. Mrtvaško sv. mašo za rajnim g. Blažem pel je njegov rojak č. g. Blaž Dolinšek, župnik Frankoljski. Temu sta stregla č. g. J. Merc, župnik Črešnjski, in č. g. J. Kardinar, kaplan Dobrinski. Ko je pri farni cerkvi zapel zvon opoldne k angeljskemu češčenju, spustili so od ranjkega odbrani fantje-pogrebnički njegovo, po dolgotrajni bolezni posušeno truplo ob desnico pokojnega g. župnika Laha v hladni grob. Vernikov se je udeležila te ganljive svečanosti velika truma — s kmetov, kakor iz trga — da so tako svojemu nekdanjemu g. kaplanu in potem mnogoletnemu penzionarju g. Rotniku izkazali zadnjo čast. Tužnim srcem smo se ločili od njihove gomile, katero smo izročili varstvu bogoljubnih duš Vojniške fare. Odslej bodo one skrbele za njeno lepoto, kakor skrbijo za kinč groba nepozabnega kaplana č. g. Antona Kavčiča, ki počivajo na drugi strani duhovnega g. »očeta Laha«. Obsirnejšega življenjepisa tega vzglednega duhovnika še pričakujemo, da bi se učili še pozni rodovi po njegovem vzgledu svoje križe voljno nositi in se Bogu popolnoma darovati.

Mili darovi za družbo vednega češčenja.

Sv. Hema 18 fl., Razbor pri Slov. Gr. 15 fl., Žalec 28 fl. 30 kr., Slivnica pri Mariboru 21 fl., Videm 9 fl. 33 kr., Ponikva 22 fl. 58 kr., Žitale 62 fl., Loka 5 fl. 49 kr., Kapele pri Brezicah 3 fl. 79 kr., Marija Lešnik 130 fl., Gotovlje 6 fl., Devica Marija v Pušcavi 12 fl. 36 kr.

Gospodarske stvari.

O pretakanju vina.

Spisal Anton Kosi, učitelj in posestnik v Središču.

(Dalje.)

Pretaka se namreč lahko na dva načina, prvič tako, da pride vino z zrakom v dotiko, kar se godi pri pretakanju s pomočjo škafov, in drugič tako, da je vinu pristop zraka zabranjen. Na zadnji način se pretaka s pomočjo tako imenovanih vinskih pump, katere najdeš vsaj po jedno v vsakej kleti velikih vinogradnikov in vinskih trgovcev. Tudi kavčukova natega ali »črevo« sluzi nekaterim vinorejcem pri pretakanju. S to natego se lahko pretaka na oba načina, treba samo, da pri pretakanju, kadar hočemo, da vino z zrakom ne bi v dotiko prišlo, sod, v katerega bo vino teklo, nekoliko nižje postavimo. Sicer pa nam kavčukova natega najbolj služi takrat, kadar hočemo le majhno mero vina iz polnega soda pretočiti.

Starina bi se torej po naukih umnega kletarstva smela pretakati — če se sploh pretaka — le z vinsko pumpo po kavčukastih cevih, zakaj vsled dotike z zrakom izgubi vsako dozorelo vino velik del svoje ogljikove kisline in ž njo tudi dokaj svoje vrlosti in čvrstosti, skratka: zrela starina, ki se pretaka s pomočjo škafov na zraku, postane sčasoma čisto mehka, pusta in prazna.

Kolikokrat pa se naj novo vino pretaka?

Kletarski veščaki zahtevajo v tej stvari sledeče: Pretakaj vino v prvem letu štirikrat! Prvikrat okoli božiča, drugikrat pred Veliko nočjo, tretjič okoli binkostij in četrtrič tikoma pred trgatvijo.

Pisatelj te knjižice in ž njim mnogo drugih vinorejcev pa more tu s mirno vestjo izjaviti, da v prvem letu navadno dvakratno pretakanje popolnoma zadostuje in sicer, ako se vrši isto prvokrat pred praz-

nikom sv. Treh kraljev, drugokrat pa tikoma pred bratvijo.*)

Za onega, ki misli prvo leto samo dvakrat pretakati, ne kaže prvokrat s tem delom okoli Božiča pričeti, zakaj skušnje so pokazale, da je vino v tem času po nekotih krajih komaj do polovice soda čisto, ker se je še premalo drožij na dno sedlo.

V drugem letu ne boš grešil, ako vino samo enkrat pretočiš, istotako v tretjem in četrtem letu. V četrtem ali vsaj v petem letu je vino navadno dozorelo in se sme v botelje napolniti. Kako se prepričaš, da je vino sposobno za steklenice, o tem spregovorim več v enem naslednjih odstavkov.

Pretaka naj se vselej v lepem, mirnem in jasnem vremenu. Kadar je južno, naj se to delo pusti, zakaj delo bi se v takem vremenu le na pol opravilo, ker jug v sodih drože vzdiguje in tako vino kali.

Na luno ni treba pri pretakanju prav nič gledati, zakaj da bi mesec uplival na razna dela in njih uspeh to je le prazna vera.

Da se mora pretakati v popolnoma čisto posodo, to se razume pač samo ob sebi. Zakajati sode z žveplom je pri zdravih vinih celo nepotrebno, še škodljivo, ker žveplena sokislina zadržuje zorenje. Zmerno žveplanje sodov je le na mestu pri vinih, ki so stisnjena iz gnilega ali pa po toči poškodovanega grozdja.

Pri odtakanju naj se natanko pazi, je-li odtakajoče vino še čisto. Kakor hitro se pokaže isto malo motno ali kalno, naj se ne vliva k čistemu, ampak v poseben sod, ki naj bo za tako vino pripravljen.

Oni, ki iz nagnjenega soda pretaka vse vino do najgostejše rjave godlje, svoje delo le na pol izvrši, zakaj on spravi goščo, katera bi se morala ločiti od vina, zopet v pretočeno vino. (Konec prih.)

Sejmovi. Dne 6. oktobra v Poličanah (svinjski sejem), v Kostivnici, Pišecah in pri Sv. Lovrencu v Slov. gor. Dne 8. oktobra pri Sv. Heleni v Šmarskem okraju in v Gomilici. Dne 10. oktobra v Orešju. Dne 11. oktobra na Bregu pri Ptuj (svinjski sejem).

Dopisi.

Iz Maribora. (Zidanje nove Marijine cerkve) pri č. oo. frančiškanih nepričakovano veselo napreduje. Če se od kolodvora sem mestu bližaj, zagledaš pred seboj visoko in široko stavbo iz rudečkaste opeke, izmed katere se v lepo razvrščenih predelih blišči kakor sneg beli rezani kamen. Vsa veličastna zgradba je zidana v prijaznem romanskem slogu in so vsled tega okna in vrata vsa v kolobarjih zbočena. Srednja ladja ima prav umetno streše in je že z nazobčano opeko pokrita. Zvonika še letos nista klobukov dobila, pa sta itak do visokih lin dorastla. Dolgov je do zdaj blizu 40.000 gld.; udov podpornega društva so pozidanje novega Marijiniga svetišča se je nabralo da zdaj 20.300. Hvala Bogu in Mariji! Po krajearjih, ki jih skladajo pobožni društveniki v proslavljenje Matere Milosti, se nabere vsak teden blizu 600 gld. Če nam torej stari društveniki tudi zanaprej zvesti ostanejo in novi tako obilo pristopajo, kakor do sedaj, se ne bojimo ne dolgov, ne stroškov in bomo hram božji prihodnje leto vsaj za prvo silo dovršili in tudi veselo cerkveno posve-

*) Moj pokojni tast — Bog mu daj dobro — pretakal je svoja mlada vina prvo leto tudi samo po dvakrat in vendar je imel kapljico, ki je slovela zaradi svoje izvrstnosti tudi čez meje Avstro-Ogerske, celo v sosedno Nemčijo.